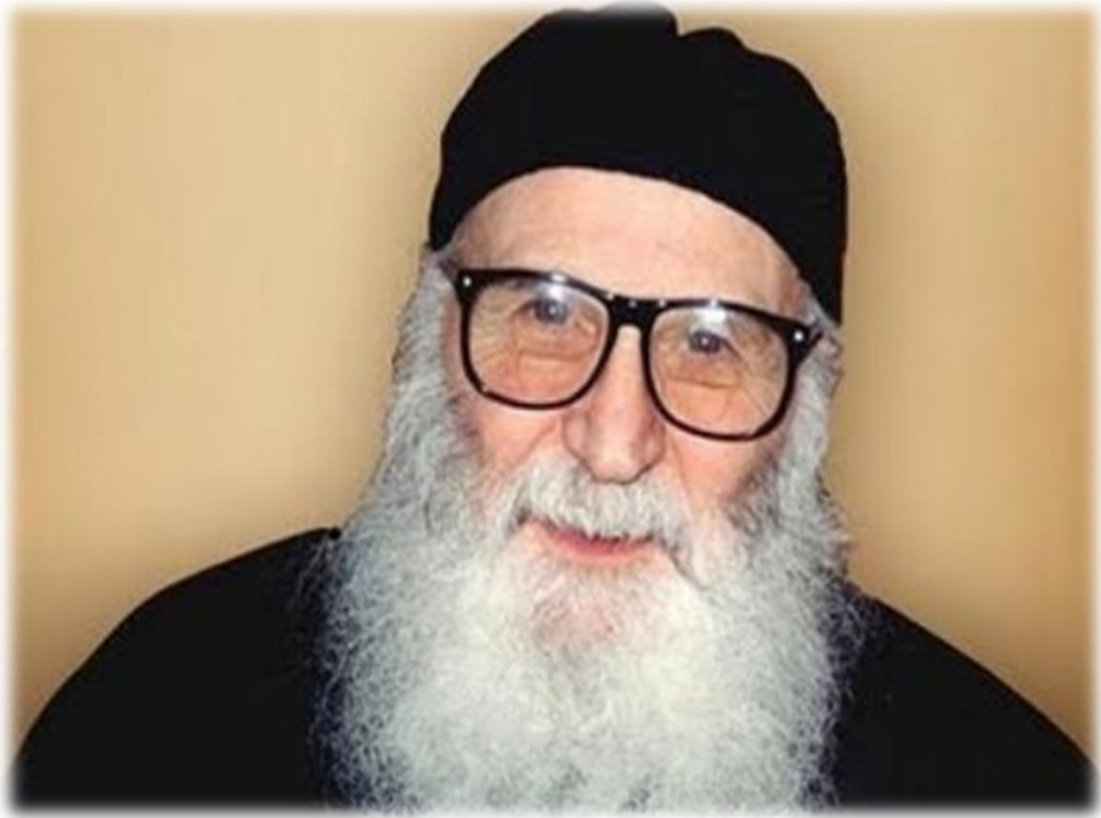

Για την λήθη, την άγνοια και την ραθυμία.

π. Ευσέβιος Βίττης (†)

Ο όσιος Μάρκος ο ασκητής, στον πρώτο τόμο της Φιλοκαλίας, γράφει μια επιστολή «προς Νικόλαον». Πάρα πολύ ωραίο κείμενο. Και εκεί μιλάει για τους τρεις «γίγαντες»: την λήθη, την άγνοια και την ραθυμία. Έχουν και χαρακτήρα ψυχολογικό αυτά, αλλά έχουν και χαρακτήρα πνευματικό. Αν μου επιτρέψετε, θα επιχειρήσω μια μικρή ανάλυση...

Η λήθη είναι ένα ψυχολογικό γεγονός, δηλαδή το ότι φεύγει από την μνήμη μας μία παράσταση, κάτι που ξέρουμε. Αυτό είναι φυσιολογικό και απαραίτητο, διότι δεν μπορεί η μνήμη μας να κρατήσει τα πάντα· θα επιβαρυνθεί πάρα πολύ.

Έχουμε λοιπόν την ψυχολογική πλευρά της μνήμης, που μία ιδιότητά της είναι η λήθη. Έχουμε όμως και την πνευματική πλευρά, που κατά την γνώμη μου παρουσιάζει το εξής στοιχείο: Η λήθη αυτή είναι επιμέρους λήθη, δηλαδή, ένα πράγμα το οποίο δεν το ξεχνάω και ταυτόχρονα το ξεχνάω. Π.χ., δεν ξεχνάω ότι αυτό το πράγμα δεν το θέλει ο Θεός ή ότι είναι εντολή του γέροντος ή ότι είναι κάτι το οποίο πρέπει να

ξέρω. Αλλά ξεχνάω κατόπιν, φεύγει από μέσα μου το βάρος της ευθύνης και λέω· «δεν πειράζει, θα υποχωρήσω».

Αυτό το πράγμα παρουσιάζεται λίγο αντινομικό. Από την μία μεριά το θυμάμαι και από την άλλη μεριά δεν το θυμάμαι. Όταν έχω πλήρη την μνήμη, λέω: Πώς θα το κάνω αυτό, αφού δεν το θέλει ο Θεός;. Όταν φύγει η αίσθηση αυτή της ευθύνης απέναντι του Θεού, τότε το κάνω. Και είναι αυτό το οποίο λέω· «και το ξέρω και δεν το ξέρω· και το θυμάμαι και δεν το θυμάμαι».

Αυτή η ειδική, ας το πούμε, καλλιέργεια της μνήμης, το να πω· «πώς ποιήσω το ρήμα το πονηρόν τούτο, και αμαρτήσομαι εναντίον του Θεού;» που είπε ο άγιος Ιωσήφ ο Πάγκαλος στην Παλαιά Διαθήκη, αυτό θέλει ειδική χάρη του Θεού.

Το δεύτερο είναι η άγνοια. Η «άγνοια» είναι η φυσική άγνοια· «δεν ξέρω κάτι». Υπάρχει όμως και η άγνοια του θελήματος του Θεού. Εδώ, στην άγνοια του θελήματος του Θεού, παρουσιάζεται το εξής περίεργο πράγμα· «και ξέρω και δεν ξέρω». Αρχίζει να ξεθωριάζει μέσα μου αυτό, το οποίο, όταν πρώτη φορά το άκουσα, το δέχτηκα και εντυπώθηκε μέσα στην μνήμη μου. Κατόπιν όμως το ξεχνάω· το ξεχνάω εντελώς. Αν παρακολουθεί κανείς τον εαυτό του, θα δει: «Μα, να μη το σκεφτώ αυτό το πράγμα, ότι αυτό είναι αμαρτία μεγάλη· πώς εκείνη την ώρα σκοτίζομαι;»

Έχουμε τρίτο στοιχείο, και αυτό είναι η ραθυμία. Φαίνεται ότι από την ραθυμία αρχίζει η πτώση. Πολύ την χρησιμοποιεί ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος την ραθυμία. Την χρησιμοποιεί με την έννοια της αδιαφορίας, που είναι η μία πλευρά της ραθυμίας.

Ραθυμία πάλι είναι και η έλλειψη συνεχούς εγρηγόρσεως και προσπάθειας να διατηρηθώ στην αρχική μου κατάσταση. Η φυσική κατάσταση του ανθρώπου, η φυσική τάση του ανθρώπου είναι να ξεκινά με ορμή κάτι, αλλά σιγά -σιγά να υφίσταται μία ύφεση αυτό το πράγμα.

Η πνευματική ζωή ζητάει το αντίθετο. Αν αρχίσουμε, ας πούμε, με τον αριθμό ένα, πρέπει να πάω ή κατά αριθμητική ή κατά γεωμετρική πρόοδο. Εδώ πλέον είναι η αδυναμία η ανθρώπινη. Με τον καιρό επέρχεται μία ύφεση. Εάν δεν το προσέξουμε αυτό και δεν καταγγείλουμε τον εαυτό μας γι' αυτό το πράγμα, σιγά-σιγά πιάνει πουρί η ψυχή μας.

Ας προσέξουμε αυτό το πουρί, το πουρί που δημιουργείται μέσα μας. «Σαν πολλά τα λέει ο Γέροντας. Σαν βαριά είναι αυτή η δουλειά που

μου λέει. Σαν πολλά μου λένε εμένα οι υπεύθυνοι να κάνω. Γιατί δεν πάει ο τάδε;». Αν αρχίσουν τέτοια στοιχεία, πλέον αρχίζει να φθείρεται η εσωτερική ζωή μας και αρχίζει να μπαίνει η αμέλεια και η αδιαφορία.

Όταν αρχίσει να μπαίνει η αμέλεια, τότε ακολουθεί η μαυροφόρα αδελφής της, η άγνοια. Αρχίζω να αγνοώ το θέλημα του Θεού. Και πώς το αγνοώ; Έχω παρατηρήσει το εξής: Εάν δεν κάνω κάθε μέρα την ακολουθία, εάν δεν κάνω το ανάγνωσμά μου το πνευματικό –αυτό που ορίζει το τυπικό–, εάν το παραμελήσω για τον α ή β λόγο, πώς θα ξαναμπώ στην σειρά; Δύσκολο. Πολύ δύσκολη η προσαρμογή ξανά πάλι.

Δεν ξέρω, αν το έχετε παρατηρήσει αυτό. Εάν αρχίσω να μην κάνω τον κανόνα μου και το ρίχνω στον ύπνο, σιγά-σιγά-σιγά μπαίνει η αμέλεια, η αδιαφορία, και κατόπιν λέω: «Βαρύς εστίν ο λόγος, τις δύναται αυτού ακούειν;» Έτσι γίνεται το πράγμα. Οπότε, λοιπόν, έρχεται η άγνοια, σαν να μην έχω διαβάσει! Κατόπιν έρχεται και η λήθη. Τα ξεχνάμε εντελώς· ξεχνάμε τις υποσχέσεις που δώσαμε.

Εγώ λέω τούτο το πράγμα: Δεν ήρθαμε για να πεθάνουμε για τον Χριστό; Εάν θα μας καλέσουν να μαρτυρήσουμε, τι θα κάνουμε;

Να είμαστε έτοιμοι να πεθάνουμε. Όταν είμαι έτοιμος να πεθάνω, όλα τα άλλα είναι φτηνά, όλα τα άλλα είναι εύκολα. Δεν υπάρχει πρόβλημα, αφού είμαι έτοιμος να πεθάνω κάθε στιγμή. Δεν καλούμαι για μάρτυρας; Δεν με καλεί ο Κύριος για μαρτύριο;

Λοιπόν, είμαι έτοιμος να πεθάνω; Εάν είμαι έτοιμος να πεθάνω, τελείωσε η υπόθεση. Αυτή η σκέψη του θανάτου, ότι εγώ μπορεί να πεθάνω αύριο, είναι σωτήρια. Ε!, πού το ξέρω εγώ, αν θα ξυπνήσω αύριο; Και επομένως, απ' αυτή την άποψη, γιατί να το αναβάλω για αύριο; Γιατί να πω· «κάποτε θα αρχίσω να ανανεώνω τον εαυτό μου;». Θα πεθάνω και τι λόγο θα δώσω στον Κύριο!

Φοβερό πράγμα αυτό! Να σκεφτεί κανείς δηλαδή, ότι «θα ζήσω στον Άδη· θα με τιμωρήσει ο Θεός· θα χωριστώ από τον Θεό για πάντα!». Και ο Θεός δεν θα με κατακρίνει για βαριά παραπτώματα, αφού δεν πήγα να σκοτώσω κάποιον ή να κλέψω ή να κάνω κάποιο μεγάλο αμάρτημα. Όμως για μας δεν υπάρχουν μικρά αμαρτήματα! Η ίδια η αμέλεια κάλλιστα μπορεί να με καταστρέψει. Η ίδια η αμέλεια μπορεί να με ρίξει στον Άδη!

Λοιπόν, συνοψίζω τώρα: Αυτοί οι τρεις «γίγαντες του διαβόλου», η ραθυμία, η λήθη και η άγνοια, τροφοδοτούνται από την έλλειψη πνευ-

ματικής τροφής, την οποία πρέπει να δίνω στον εαυτό μου, την έλλειψη μελέτης του λόγου του Θεού και μελέτης του θανάτου, την έλλειψη υπακοής και αναμνήσεως των υποσχέσεων που δώσαμε στον Κύριο, και την έλλειψη εξομολογήσεως.

Από το περιοδικό “Ο ΟΣΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ”, Έκδ. Ι. Μ. Οσίου Γρηγορίου Αγίου Όρους, τ. 36 (2011), άρθρο: «Ομιλία σε σύναξι της Αδελφότητός μας», σελ. 41 (αποσπάσματα).

Πηγή : <https://www.koinoniaorthodoxias.org/>